

Sa'd Bin Ebî Vakkâs

Resûlullahın okçusu.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Hazret-i Ebû Bekir vâsıtasıyla Müslüman olmuş, Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden bir zâttır. İlk Müslümanların yedincisidir. Müslüman olması şöyle oldu:

Onyediyedi yaşında idi. Bir gece değişik bir rü'yâ gördü. Rü'yâsında kendisini zifirî bir karanlıkta gördü. Çâresiz bir hâldeyken, birden ortalık aydınlanmaya başladı. Sonra nûr saçan bir ay doğdu.

Seni de aramıza alalım

Ayın doğduğu tarafa doğru ilerlemeye başladı. Bir müddet ilerledikten sonra, birkaç kişi gördü. Dikkatlice baktığında, önlerinde Hazret-i Ebû Bekir, onun arkasında Zeyd bin Hârise ve Hazret-i Ali vardı. Onlara dedi ki:

- Siz buraya ne zaman geldiniz?
- Yeni geldik. İstersen seni de aramıza alalım. Aydınlığa beraber gidelim.

Sabahleyin bu rü'yâyı hatırlayınca, çok şaşırıldı. Üç gün bunu ta'bîr etmeye çalıştı. Sonunda bir netîce çıkartamayıp, Hazret-i Ebû Bekir'in yanına gitti. Ona sordu:

- Yâ Ebû Bekir, ben üç gün önce şöyle bir rü'yâ gördüm. Bunun ta'bîri nasıldır?
- Gel benimle, seni cihânı aydınlatan nûra götüreyim! Rü'yânın ta'bîri budur.

Sonra beraberce, Peygamber efendimizin huzûruna gittiler. Peygamber efendimiz, kendisine kelime-i şehâdet getirmesini emir buyurdu. O da Resûlullahın huzûrunda Müslüman oldu.

Annesi, Müslüman olduğunu duyunca, çok kızdı. Fakat yine de annesine karşı, gereken saygıyı gösteriyordu. Onu üzmemek için elinden geleni yapıyordu. Kendisine olan bağlılığını bilen annesi, oğluna sordu:

- Senin dînin, hısım akrabâyâ iyi muâmele edilmesini, onları üzmemek lâzım geldiğini ve onların emirlerine uymak gerektiğini emretmiyor mu?
- Dînimiz, ana-babayı ve akrabâyı üzmemeyi emretmektedir.

Bunun üzerine annesi esas maksadını söyledi:

- Yâ Sa'd! Vallahi, sen bu yeni dinden vazgeçip, atalarımızın dînine dönünceye kadar, yiyip içmiyeceğim. Ölmüş olsam bile bu ahdimden dönmiyeceğim. Anne katili olarak da herkes seni ayıplayacak!

İster ye, ister yeme!

O güne kadar, annesini üzmeyen, bir dediğini iki etmeyen Hazret-i Sa'd, Allahü teâlâyâ ve O'nun Resûlüne olan muhabbet ve îmânının kuvvetli olması sebebiyle, bu teklîf karşısında tüyleri ürpererek annesine şu cevâbı verdi:

- Ey anne, senin yüz canın olsa ve her birini İslâmiyeti bırakmam için versen, ben yine dînimden vazgeçmem! Artık ister ye, ister yeme! Bu senin bileceğin bir iştir. Benim kararım kat'îdir. Geri dönüşüm mümkün değildir. Bunu böyle bil!

Annesi, oğlunun İslâmiyete olan bu bağlılığını görünce, çâresiz kalıp yemeye içmeye başladı.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerinin başından geçen, annesiyle ilgili bu hâdiseden sonra, Allahü teâlâ, evlâdın ana-babaya hangi hâllerde tâbi olacağı, onların hangi emirlerini yerine getireceği husûsunda, Ankebût sûresinin sekizinci âyet-i kerîmesini gönderdi.

Bu âyet-i kerîmede meâlen buyuruldu ki:

(Biz insana, ana-babasına iyilikte bulunmasını tavsiye ettik. Bununla beraber, hakkında bilgi sahibi olmadığın, ilâh tanımadığın bir şeyi bana ortak koşmak için sana emrederlerse, artık onlara bu husûsta itâ'at etme! Dönüşünüz ancak banadır. Ben de yaptığınız amellerin karşılığını size vereceğim.)

İlk kan akıtan oldu

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Eshâb-ı kirâmın en cesûr ve kahramanlarındandır.

İslâmiyetin ilk yıllarında, Müslümanlar, müşriklerden çok ezâ ve cefâ görüyorlardı. İbâdetlerini rahat bir şekilde yapamıyorlardı. Bir gün Hazret-i Sa'd ile birkaç sahâbî, bir vâdide namaz kılmakta idiler. Bu sırada, müşriklerin azıllarından ba'zıları, kendileri ile alay etmeye ve hakâret etmeye başladılar.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, bunların üzerine yürüdü. Eline geçirdiği bir deve kemiği ile, müşriklerin elebaşısının kafasını yarıdı. Böylece, "Allah yolunda, ilk müşrik kanı döken sahâbî" ünvanını kazandı.

Uhud savaşında çok kahramanlıklar gösterdi. Peygamber efendimizin yanından hiç ayrılmadı.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, ayrıca "Allah yolunda ilk ok atan sahâbî"dir. Okçuların ya'nî kemankeşlerin reisidir. Uhud harbinde, 1000'den fazla ok attı. Peygamber efendimizin büyük iltifatlarına mazhar oldu. O ok atarken, Peygamber efendimiz buyururdu ki:
- At yâ Sa'd!

Ayrıca onun için şöyle duâ buyurmuştur:

- İlâhî, bu senin okundur. Onun atışını doğrult! Allahım, sana duâ ettiğinde de, Sa'd'ın duâsını kabûl eyle!
Bizden geri kalmazsın!

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Vedâ haccından sonra, Mekke'de hastalandı. Kendisini ziyârete gelen Peygamber efendimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah, siz Medîne'ye döneceksiniz. Ben burada ölürsem, dostlarımdan ayrı kalacağım.

Peygamber efendimiz, Medîne'ye beraber döneceklerini işâret ederek buyurdu ki:

- Hayır, sen bizden geri kalmazsın! Umarım, sen uzun zaman yaşayacaksın. Öyle ki, senden birtakım kavimler faydalanacak, birtakımı da mahrûm kalacaktır.

Peygamber efendimiz sonra da şöyle duâ ettiler:

- Yâ Rabbî, Eshâbımın Mekke'den Medîne'ye dönüşünü tamamla!
Bunun üzerine, Hazret-i Sa'd şifâ bulup, Medîne'ye döndü.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Hazret-i Ömer zamanında, Hevâzin bölgesinde zekât toplamak için gönderilmişti. Bu sırada İran taraflarındaki olaylar büyüyünce, hem bu olayları önlemek, hem de düşmana bir ders vermek için bir İslâm ordusu hazırlandı. Bu ordunun başına kimin geçirilmesi gerektiği, yapılan şûrâda görüşüldü.

Ba'zıları bizzat bu ordunun başına, kumandan olarak, Halîfe Hazret-i Ömer'in getirilmesini istiyorlardı. Bir kısmı da, bunun, çeşitli sebeplerle uygun olmayacağını, başka birisinin kumandanlığa getirilmesini istiyordu. Bu sırada Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretlerinin Hevâzin'den mektûbu geldi.

İşte aradığın kimseyi buldun!

Sa'd bin Ebî Vakkâs'ın ismini duyan Eshâb-ı kirâmın hepsi, ittifakla, Hazret-i Ömer'e dediler ki:

- İşte aradığın kimseyi buldun!

Bunun üzerine Hazret-i Ömer, Sa'd bin Ebî Vakkâs'ı Medîne'ye çağırdı. Onu, İslâm ordusuna başkumandan tâyin ederek, şunları söyledi:

- Yâ Sa'd, Resûlullahın dayısıyım diye sakın gururlanma! Allahü teâlâ, kötülüğü, ancak iyilik ile yok eder. Allahü teâlâyâ kulluktan başka bağ yoktur. İnsanların üstünlükleri, son nefeslerinde belli olur. Düşmanın çokluğundan değil, Allahtan kork!

Namazlarınızı muntazam kılın! Ordunda, günâh işleyen asker bulunmasın! Günâh işleyenleri hemen uzaklaştır! Allahın Resûlü ne yaptıysa, nasıl hareket ettiyse, sen de öyle yap! Sabrı elden bırakma!

Hazret-i Ömer bu şekilde nasihat ettikten sonra, Sa'd bin Ebî Vakkâs, emrindeki askerle Medîne'den çıktı. İran topraklarında bulunan İslâm askerleri ile birleşerek, meşhûr Kadskiye zaferini kazandı.

Kadskiye savaşı; İslâm ordusu ile İran ordusu arasında oldu. İslâm ordusu, Fırat nehrinin bir kolu olan Atik nehrinin, Kadskiye denilen yerinde karargâh kurdu. Harpden önce İran'ın başşehri Medâyin'e elçiler gönderildi. İran Kistrâsı Yezd-i Cürd ile görüştüler. İranlıları İslâma da'vet ederek dediler ki:
- Ya Müslüman olursunuz, ya da cizye verirsiniz veya harp edersiniz!

Yâ Sa'd, müjde!

İran Kistrâsı buna sinirlenerek dedi ki:

- Eğer benden önce elçi öldüren bir melik olsaydı, ben ikincisi olup, sizi öldürürdüm!

Bundan sonra bir miktar toprak getirterek, sözlerine şöyle devam etti:

- Bende sizin için başka şey yok. En büyüğünüz kimse, bunu yüklensin de reisinize götürsün ve biliniz ki, cümlenizi Kadskiye hendeğine gömmek için, kumandanım Rüstem'i göndermek üzereyim.

Bunun üzerine, elçiler arasında bulunan Âsım bin Amr kalkıp toprağı yüklendi, dışarı çıktılar. Arkadaşlarıyla beraber Hazret-i Sa'd'ın yanına döndüler ve dediler ki:

- Yâ Sa'd, müjde! Allahü teâlâ onların toprağını bize verdi.

Eshâb-ı kirâm, verilen bu bir parça toprağın, daha sonra İran toprağının tamamının verileceğine dâir Allahü teâlânın bir müjdesi olduğuna inandılar.

Hazret-i Sa'd'ın elçilerinin teklifini reddeden Kısra'nın ordusu da, Atik nehri kıyısına gelip karargâh kurdu. 120 bin kişi olan İran ordusunun 30 bini zırhlı ve birbirlerinden ayrılmaması için de zincirle bağlı idiler. Ayrıca İran ordusunun ön saflarına filler yerleştirilmişti. İslâm ordusu ise 34 bin kişi idi.

Hazret-i Sa'd, yine elçi göndererek, "Size üç gün müsaade. Bu üç gün içinde ya Müslüman olursunuz, ya cizye verirsiniz veya cenge hazır olursunuz" diye bildirdi.

Sebât ediniz!

Onlar üç gün içinde, bu şartları kabûl etmediler. Dördüncü gün harp başladı. Harp başlamadan önce, Hazret-i Sa'd askerlerine şöyle hitap etti:

- Mevkilerinizde sebât ediniz! Öğle namazından sonra, beş-dört tekbîr alacağım. İlkinde, siz de tekbîr alırsınız, harbe hazır olursunuz! İkinci tekbîrde siz de tekbîr alır, silahlanırsınız! Üçüncü tekbîrde, siz de tekbîr alıp, askeri harp için coşturursunuz! Dördüncü tekbîrde, düşman üzerine hücûm ediniz ve "Lâ havle velâ kuvvete illâ billah" deyiniz!

İslâm askerleri, bildirilen emirle düşmana hücûm ettiler. İran ordusu, beraberinde getirdikleri fillerle karşılık verdiler. İlk gün şiddetli çarpışmalar oldu. Sonraki günlerde İslâm ordusu uyguladıkları dâhiyâne taktiklerle İran ordusunu bozguna uğrattılar.

Önce İran ordusu komutanları öldürüldü. İran ordusunun başkomutanı Rüstem de öldürülünce, ordu dağıldı. Kaçışmaya başladılar. Kaçmaya çalışanların çoğu da nehre düşerek boğuldu, kalanlar da esîr edildi. Bu harbde Müslümanlar 2000 şehîd verdi. İranlıların tamamına yakını öldürüldü. Böylece, Müslümanlar büyük bir zafer kazandılar.

Daha sonra Hazret-i Ömer'in emriyle Sâsânî Devletinin başşehri ve İran Kısra'sının bulunduğu Medâyin şehrine hareket edildi. İslâm askerinin Medâyin'e hareket ettiğini, İran Kısra'sı Yezd-i Cürd duyunca, korkudan şehri terketti. İslâm ordusu Medâyin şehrine kolayca girerek, burayı fethetti.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, bu fethi, şu mektupla Hazret-i Ömer'e bildirdi:

Îmân edenlerin yardımcısıdır

"Rahmân ve Rahîm olan Allahü teâlânın adıyla. Irak vâlisi Sa'd bin Ebî Vakkâs'tan, mü'minlerin emîri Ömer-ül Fâruk'a. Allahın selâmı üzerine olsun! Kendisinden başka hak ma'bûd olmayan, eşi, benzeri bulunmayan Allahü teâlâyâ hamd eder, O'nun habîbi olan Muhammed aleyhisselâma salât ve selâm ederim.

Allahü teâlâ, bize ihsânı ile, gözün görmediği meydanlarda at koşturmayı nasîb etti. Kısranın yurdunun büyük bir kısmını ele geçirdik. Ordu kumandanlarının çoğunu öldürdük. Bu savaşta melekler onların yüzlerine ve arkalarına vuruyorlardı. Çünkü Allahü teâlâ îmân edenlerin yardımcısıdır. İmân etmeyenlerin yardımcısı yoktur.

Yezd-i Cürd kaçtı. Kızı, esîr olarak ele geçirildi. Bundan sonra ne yapacağımız husûsunda, Medâyin şehrinde emirlerinizi bekliyorum. Allahü teâlânın selâmı bütün Müslümanların üzerine olsun!"

Hazret-i Sa'd hayatının sonlarına doğru Medîne'ye yakın Akik denilen yerde hastalandı ve orada 675 yılında vefât etti. Mübârek cesedi Medîne-i münevvereye götürüldü. Namazını Medîne vâlisi Mervân kıldırdı. Vasiyetine uyularak Bedir harbinde giymiş olduğu elbisesi ile defnedildi. Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Cennetle müjdelenen on sahâbîden, en son vefât edendir.

Sa'd bin Ebî Vakkâs Cennettedir

Hazret-i Sa'd, heybetli, orta boyda, esmer tenli, cesûr, sözü, özü doğru büyük bir zâttı. Çok cömert olup, sâdeliği severdi. Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, Peygamberimize annesi tarafından dayı olurdu. Bunun için Peygamberimiz ona, "Bu benim dayımdır. Böyle bir dayısı olan varsa bana gösterebilir" diyerek iltifâtlarda bulunurdu.

Hazret-i Sa'd, Cennetle müjdelenen on sahâbeden biridir. Nitekim Peygamber efendimiz bir hadîs-i şerîflerinde buyurdu ki:

- Ebû Bekir Cennettedir, Ömer Cennettedir, Osman Cennettedir, Ali Cennettedir, Talhâ Cennettedir, Zübeyr Cennettedir, Abdurrahman bin Avf Cennettedir, Sa'd bin Ebî Vakkâs Cennettedir, Sa'îd bin Zeyd Cennettedir, Ebû Ubeyde bin Cerrâh Cennettedir.

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri buyurdu ki:

Resûlullah efendimiz, her namazın ardından, muhakkak şöyle duâ ederdi: "Yâ Rabbi! Cimrilikten, korkaklıktan, erzel-i ömür denilen ihtiyârlıktan, bunaklıktan, dünya fitnesinden ya'nî Deccâlın fitnesinden ve kabir azâbından sana sığınırım."

Hazret-i Sa'd buyurdu ki:

Resûlullah efendimiz, Eshâb-ı kirâm arasında kardeşlik te'sîs ettikleri zaman, Hazret-i Ali'yi kendine seçerek buyurdu ki:

- Yâ Ali! Sen benim dünyada da âhırette de kardeşimsin. Yâ Ali, Mûsâ'nın yanında Hârûn nasıl idi ise, sen de benim yanımda öylesin. Yalnız şu fark var ki, benden sonra Peygamber gelmeyecektir.

Üç gün ağladım

Resûlullaha bir köylü gelerek dedi ki:

- Bana, söyleyebileceğim bir kelime öğret.

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- "Allah birdir, O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur ve O'nun ortağı da yoktur. Allah her şeyden yücedir. Bütün hamdlerin hepsi Allaha mahsûstur. Âlemlerin Rabbi olan Allahın şanı ne yücedir. Günâhtan kaçmaya kuvvet, ibâdet yapmaya kudret, ancak azîz ve hakîm olan Allahın yardımını iledir" de!

Köylü tekrar dedi ki:

- Bunlar Rabbim içindir. Kendim için ne söyleyeyim?

Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki:

- "Allahım beni bağışla ve koru! Bana hidâyet ver ve rızıklandır" de!

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri buyurdu ki:

- Mü'min, bir iyilikle karşılaşsa, Allaha şükreder. Bir musîbetle karşılaştığında da hamd ve sabreder. Böylece her işinde sevâb kazanır. Hattâ hanımının ağzına koyduğu lokmadan dahî sevâb alır.

Bir kimse gündüz hatim okursa, melekler ona akşama kadar duâ eder. Gece okursa, sabaha kadar duâ eder.

Kadsiye zaferinden sonra bir müddet Medâyin'de kalan Hazret-i Sa'd, şehrin havasının ve suyunun askerlere iyi gelmediğini görünce, durumu Hazret-i Ömer'e bildirmişti. Bunun üzerine Hazret-i Ömer, yeni bir şehir tesis edilmesini emretti. Hazret-i Sa'd da Kûfe şehrini kurdu ve şehre ilk vâli tayin edildi.

Bana duâ et!

Hazret-i Ömer, şehîd olmadan önce, kendisinden sonra yerine geçecek halîfeyi seçmek için altı kişilik bir şûrâ teşkil edilmesini vasiyet etmişti. Bildirmiş olduğu altı kişiden biri de, Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleriydi. Eğer Sa'd halîfe seçilmezse, ona bir vezirlik verilmesini de vasiyet etmişti. Hazret-i Osman halîfe seçilince, Hazret-i Ömer'in tavsiyesine uyarak, Hazret-i Sa'd'ı tekrar Kûfe vâliliğine tayin etti.

Ömrünün sonlarına doğru, gözleri görmez olmuştu. Bu hâlde iken Mekke'ye gelmişti. Mekke halkı etrafına toplanıp, "Bana duâ et, bana duâ et" deyince, hepsine duâ etti.

Abdullah bin es-Sâib anlatır:

"Ben genç idim. Bir ara ona yaklaştım ve kendimi tanıtmaya çalıştım. Beni tanıdı ve sordu.

- Sen, Mekke'nin, Kur'ân-ı kerîmi en iyi okuyanlarından birisi değil misin?

Ben de, "Evet" dedikten sonra bir ara sordum:

- Efendim, sizin duânız makbûl olup, herkese duâ ediyorsunuz. Kendiniz için duâ etseniz de gözleriniz açılsa, olmaz mı?

Hazret-i Sa'd gülümseyerek buyurdu ki:

- Oğlum, Allahü teâlânın benim hakkımdaki takdîri, ya'nî gözümün görmemesi, gözümün görmesinden daha güzeldir."

Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, bir gün Peygamberimize dedi ki:

- Yâ Resûlallah, duâ buyur da, Allahü teâlâ, benim her duâmı kabûl etsin!

Resûlullah efendimiz cevâbında buyurdu ki:

- Duânızın kabûl olması için helâl lokma yiyiniz! Çok kimse vardır ki, yedikleri ve giydikleri haramdır. Sonra ellerini kaldırıp duâ ederler. Böyle duâ nasıl kabûl olunur?

Sâlih kimse

Hazret-i Âişe şöyle anlatır:

Resûlullah efendimiz gazvelerin birinde, geceleyin Medîne'ye dönüp

geldiğinde buyurdu ki:

- Ne olurdu, sâlih bir kimse çevremizde bekçilik yapsa...

Birden bir ses duyduk. "Kim o?" buyurdu.

Bu arada Sa'd bin Ebî Vakkâs'ın sesi duyuldu:

- Benim, Sa'd bin Ebî Vakkâs.

Peygamberimiz sordular:

- Buraya niçin geldin?

- İçimden bir ses, "Resûlullah yalnızdır, korkarım ki, din düşmanları ona bir sıkıntı ve eziyet verirler" dedi. Bunun için hizmetinize geldim. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, ona hayır duâ etti veistirâhate çekildiler.

Uhud savaşında bir ara müşrikler Uhud dağına tırmanmaya başlayınca, Resûlullah efendimiz, yanında bulunan Hazret-i Sa'd'a buyurdu ki:

- Onları geri çevir!

Hazret-i Sa'd dedi ki:

- Yâ Resûlallah, yanımda bir tek okum kaldı. Onları nasıl geri çevireyim?

Peygamber efendimiz emrini üç kere tekrarladi. Bundan sonrasını Hazret-i Sa'd şöyle anlatır:"

Bir ok daha buldum

Ok çantamda kalan bir oku aldım. Müşriklerden birine atıp öldürdüm. Sonra ok çantama el attığımda bir ok buldum. Baktığımda az önce attığım oktu. Onu tekrar atıp başka birini öldürdüm. Sonra bir daha baktığımda yine aynı oku buldum. Onu da atıp yine birini öldürdüm. Birkaç defa aynı şekilde oku attım. Bu durumu gören müşrikler, tırmanmaktan vazgeçerek geri döndüler. Ben de kendi kendime, "Bu mübârek bir oktur" dedim ve bu oku hep yanımda taşıdım."

Rivâyete göre Hazret-i Sa'd bu oku attıkça, bembeyaz yüzlü mübârek bir zât, bu oku geri getiriyordu. Hazret-i Sa'd der ki:

"Uhud'da Resûlullahın sağında ve solunda beyaz elbiseli iki kişi gördüm ki, onlar en şiddetli şekilde çarpışıyorlardı. Onları ne daha önce, ne de daha sonra gördüm.

"Hazret-i Sa'd'ın îmân etmeyen kardeşi Utbe, Uhud'da müşriklerin arasında idi. Hazret-i Sa'd bu kardeşi ile savaşmak için, onu çok aramıştı. Buyurdu ki:

"Vallahi, kardeşim Utbe'yi öldürmek için duyduğum hırsı, hiçbir adamı öldürmeye karşı duymamışımıdır. Kardeşimi bulup öldürmek için, iki kere müşriklerin saflarını yardım fakat gözümünden kaçtı. Üçüncüsünde, Resûlullah bana buyurdu ki:

- Ey Allahın kulu! Sen ne yapmak istiyorsun? Yoksa sen kendini öldürtmek mi istiyorsun?

Bunun üzerine, onu aramaktan vazgeçtim. Utbe'yi Hâtıb bin Ebî Beltea öldürdü."

Harp hiledir

Uhud savaşının sonunda müşrikler, Uhud'u terkedip Mekke'ye dönme kararı aldıklarında, Resûlullah efendimiz, Hazret-i Sa'd'ı keşif vazîfesi ile gönderdi.

Hazret-i Sa'd, müşriklerin gitme kararı alıp, dönüş hazırlıklarını keşfedince, geri dönüp, yüksek sesle dedi ki:

- Yâ Resûlallah! Müşrikler develerine bindiler, atları yedeğe aldılar, Mekke'ye

yöneltiler!

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Yavaş konuş, şüphesiz harp hiledir. Zîrâ müşrikler geri dönerse, şu sevincinin bir benzerini göremezsin.

Sonra, Peygamber efendimizin tekrar sormaları üzerine, Sa'd bin Ebî Vakkâs hazretleri, gördüklerini ve işittiklerini tekrarladı. Müşriklerin gittikleri kesinleştiği hâlde, Sa'd'ın yüzü üzüntülü idi. Resûlullah efendimiz, üzüntüsünün sebebini sordular. Hazret-i Sa'd dedi ki:

- Müslümanlar zafer kazanmadan, müşriklerin gitmesine sevinmeyi hoş görmedim. Resûlullah efendimiz de buyurdu ki:

- Zaten Sa'd harb hastasıdır.

Hazret-i Sa'd 675 yılında, vefât etti. "Aşere-i mübeşşere"den en son vefât edendir. Medîne-i münevverede medfûndur.